

JUSTIITSMINISTEERIUM

Uimasteid puudutavad kuriteod ja karistused

Narkokriminaalpoliitika konverents
Jako Salla

8.03.2016

Kriminaalpoliitika arengusuunad

- 18. Korduvkuritegevust mõjutavad eelkõige sõltuvusprobleemid ja süüdimõistetute hilisem toimetulematus. Narkomaaniaravi vangistuse alternatiivina annab lisaks sõltuvusest võõrutamisele või selle kontrolli alla saamisele kasu ka retsidiivsuse vähenemise kaudu. Justiitsministeeriumil tuleb koos Sotsiaalministeeriumiga tagada narkomaania sõltuvushäirega kurjategijate ravikohad ja -võimalused; samuti tuleb Sotsiaalministeeriumil arendada ja kinnitada narkomaanide ravi- ja rehabilitatsiooniteenuste kvaliteedistandardid.

„Šveitsi projekt“

- Luua uimastisõitlastele karistussüsteemiga integreeritud ravi- ja rehabilitatsioonisüsteem.
- Suunata vangla asemel/vanglast hulk inimesi ambulatoorsetele või statsionaarsetele teenustele.
- Kommunikatsioon, kaasamine
- Seaduse jäigad piirid
- Menetlusloogika
- Teenuste kättesaadavus/maine
- Motivatsiooni, teadmiste eeldamine
- Restart

Aspekte karistuspoliitikas

- Tarvitamise dekriminaliseeritus?
 - Süütegude jaotuse tähendus
 - Arest
 - Karistusregister
 - Karistuse alternatiivide kasutamine
- Suure ja väikse koguse universaalne piir
 - Sõltlaste karmim kohtlemine
- Korduvuse arvestamine
 - Sõltlaste karmim kohtlemine

Uimastid ja karistatavus

VÄÄRTEGU

NPALS § 15¹. Narkootilise või psühhotropse aine ebaseaduslik käitlemine väikeses koguses (tarvitamine, valmistamine, omandamine või valdamine)

KURITEOD

Kar § 183. Narkootilise ja psühhotropse aine väikeses koguses ebaseaduslik käitlemine (edasiandmine või vahendamine, ebaseaduslik valmistamine, omandamine või valdamine edasiandmise eesmärgil, väikeses koguses üle riigipiiri toimetamine süstemaatiliselt)

Kar § 184. Narkootilise ja psühhotropse aine suures koguses ebaseaduslik käitlemine

Kar § 185. Narkootilise ja psühhotropse aine edasiandmine nooremale kui kaheksateistaastasele isikule

Kar § 186. Narkootilise ja psühhotropse aine ebaseaduslikule tarvitamisele kallutamine

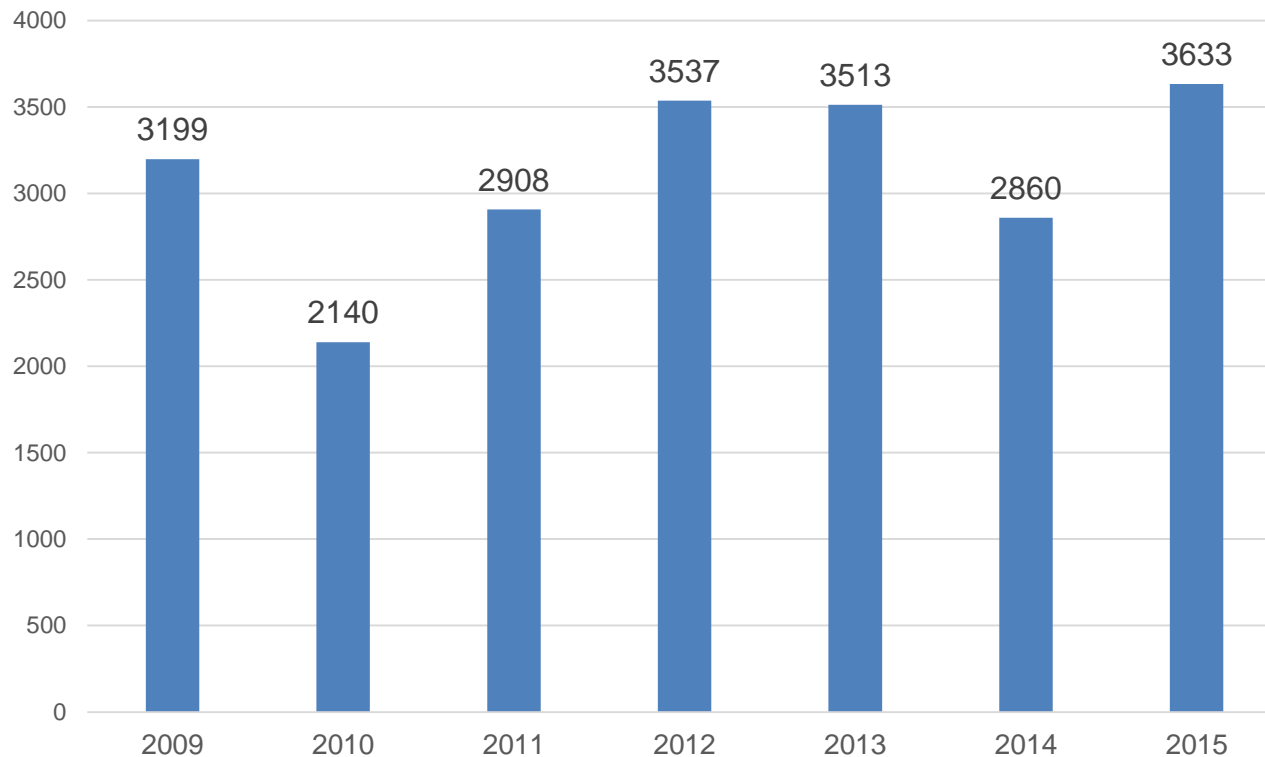
Kar § 187. Alaealise kallutamine narkootilise ja psühhotropse aine ja muu uimastava toimega aine ebaseaduslikule tarvitamisele

Kar § 188. Unimaguna, kanepi ja kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine

Kar § 189. Narkootilise ja psühhotropse aine levitamise ettevalmistamine

Kar § 190. Narkootilise ja psühhotropse aine ning nende lähteaine käitlemise, arvestuse ja aruandluse nõuete rikkumine

Registreeritud narkoväärteod

NPALS § 15¹. Narkootilise või psühhotropse aine ebaseaduslik käitlemine väikeses koguses

NPALS § 15¹ karistuspraktika

Milline on trahvide osakaal?

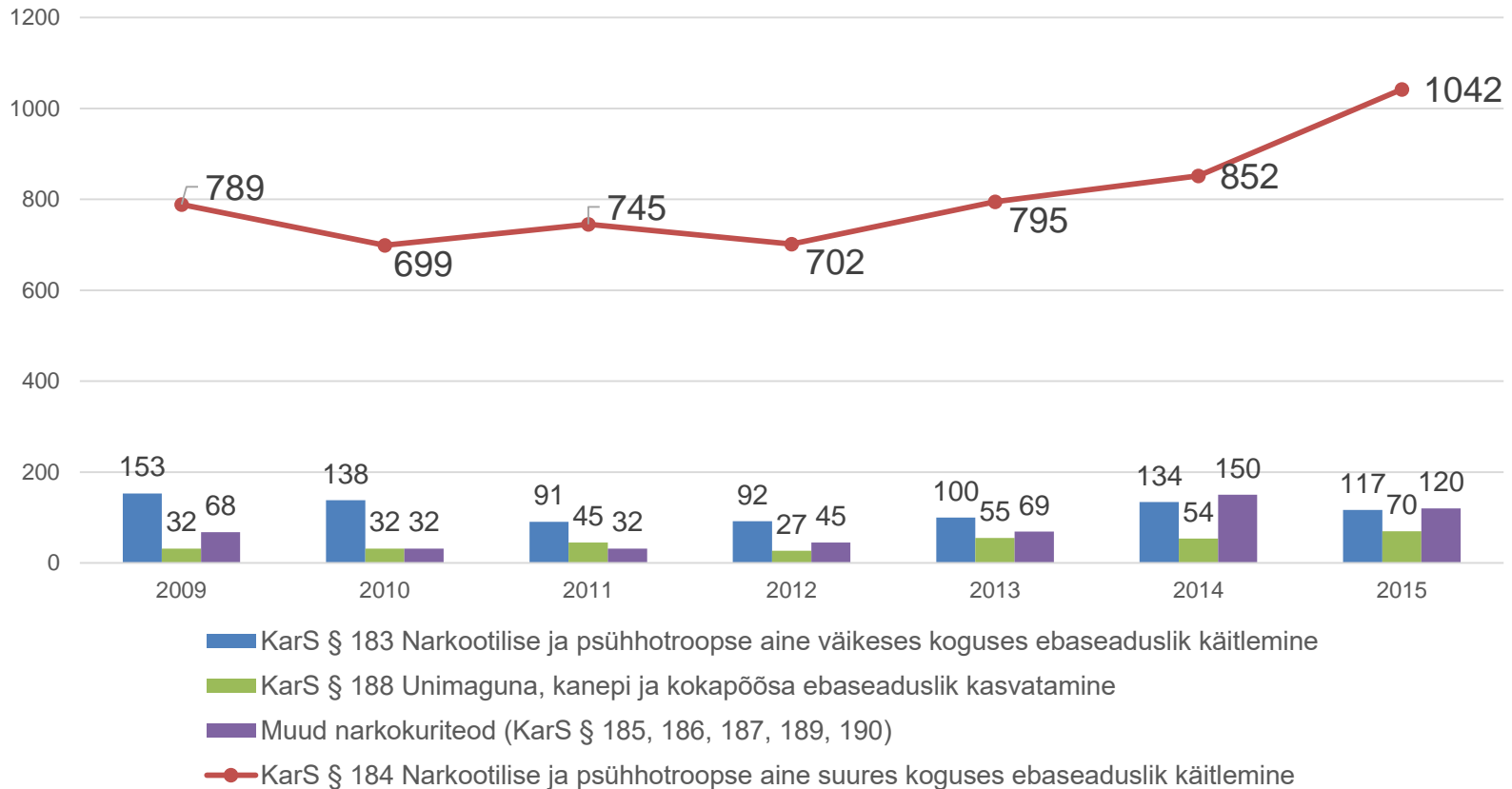
- 80-90% trahv
- 10-20% arest

- Milline on keskmine trahvisumma?
- Keskmine trahv 90€
 - Kanep 80€
 - Muud ained 100€

- Keskmine arestipäevade arv 10

- Kanepiga seoses karistatud on nooremad, muude ainetega vanemad.

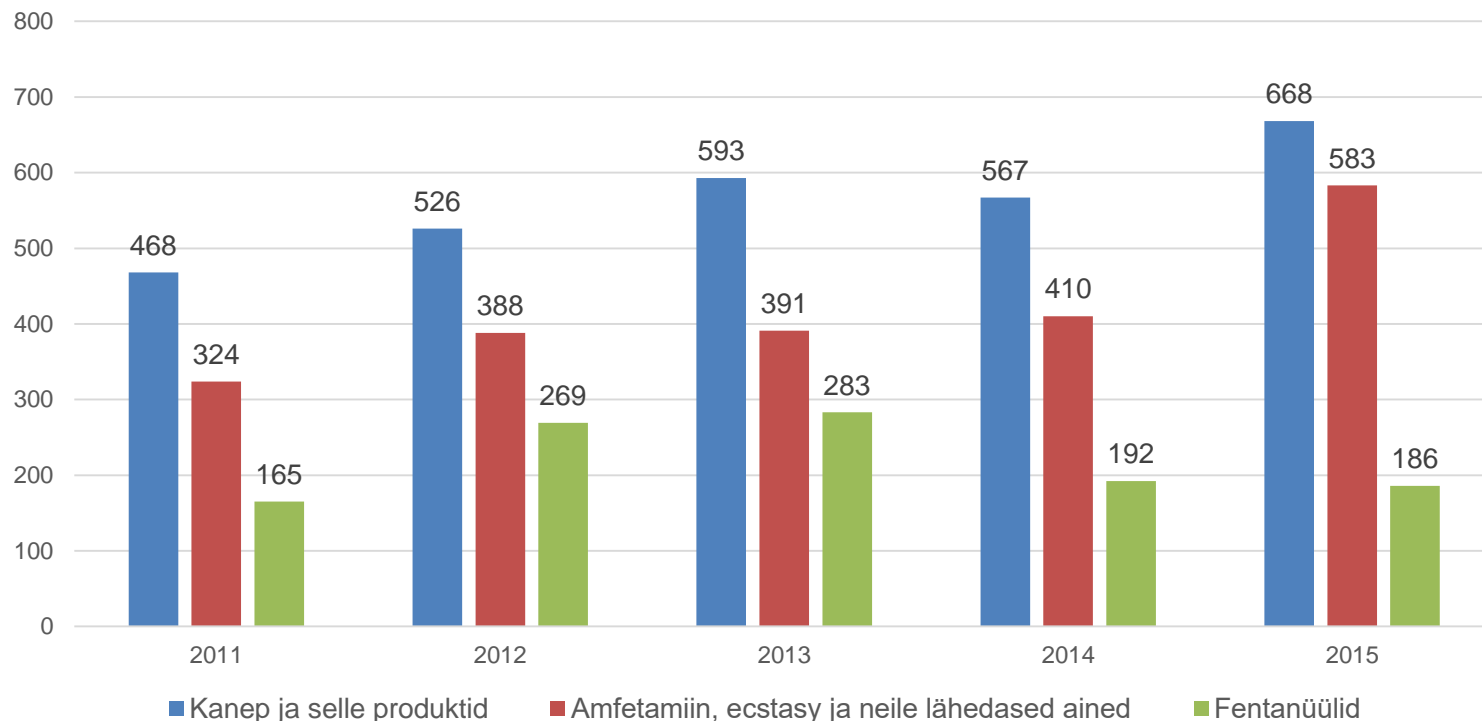
Narkokuritegude registreerimine

Muudest kuritegudest registreeriti 2015. aastal kõige rohkem:

- KarS § 185 Narkootilise ja psühhotropse aine edasiandmine nooremale kui 18-aastasele – 72 kuritegu
- KarS § 189 Narkootilise ja psühhotropse aine levitamise ettevalmistamine – 39 kuritegu.

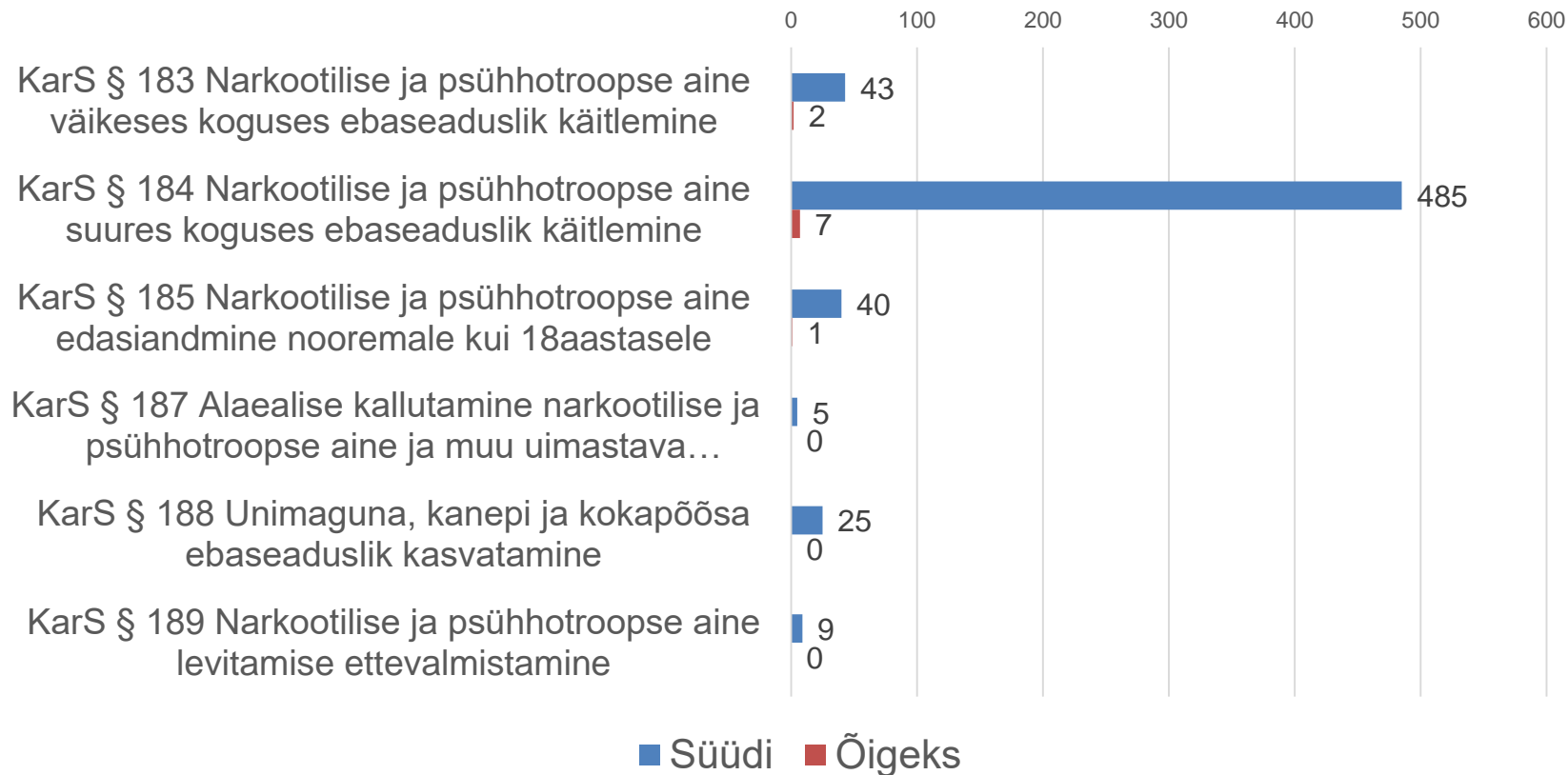
Konfiskeerimiste arv ja kogused

<i>Aine kogus grammides</i>	2011	2012	2013	2014	2015
Kanep ja selle produktid	128 302	36 462	177 246	320 887	883 451
Amfetamiin, ecstasy jt lähedased ained	46 759	44 269	29 238	70 252	164 655
Fentanüülid	1 007	1 706	1 069	737	994

Ülejäänud ainetest konfiskeeriti 2015. aastal enam ka kokaiini (66 konfiskeerimist) ja GHB-d (60).
Allikas: EKEI

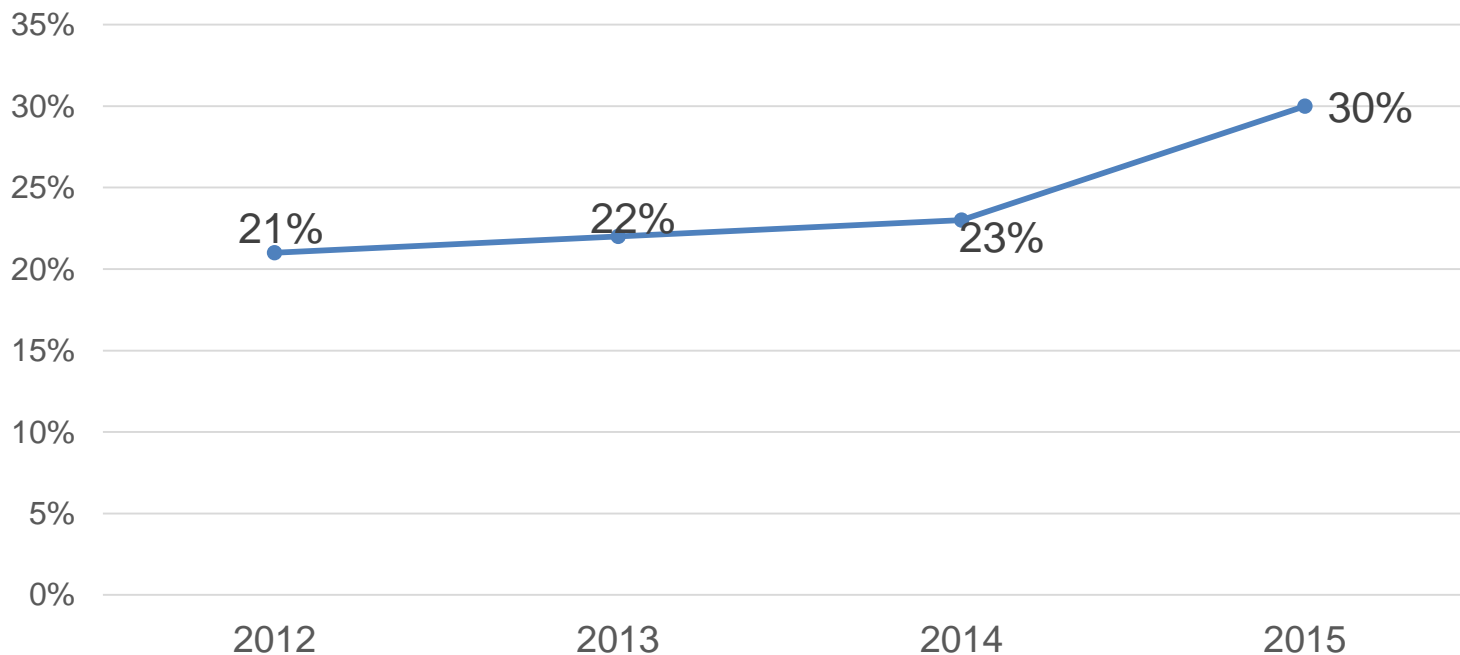
Narkokuritegudes 2015. aastal jõustunud kohtuotsused – isikud

Karistuspraktika KarS § 184

- Vangistus 100%
 - Üksikud ÜKT ja sõltuvusravi asenduskaristused
 - 45% reaalne vangistus
 - 26% tingimisi - katseaeg
 - 29% tingimisi – käitumiskontrolliga
- Keskmine karistus 3 aastat
- Rahalised kohustused

Narkokuritegude eest süüdimõistetute arv ja osakaal vanglas kasvavad

- 2015. aasta lõpu seisuga oli vanglas 620 süüdimõistetut, kelle raskeim kuritegu oli narkokuritegu, valdava enamiku puhul oli selleks KarS § 184.
- Lisaks oli vanglas seoses narkokuritegudega ligi 200 vahistatut.
- Enamlevinud kuritegude seas on narkokuritegudes süüdimõistetud ainus kategooria, kus vangistatud isikute arv on kasvanud.

Tulevik

- Karistuse alternatiivid
 - Portugali mudel
- Vangla ja vanglavälise ravi ja rehabilitatsiooni lõimimine
 - Jätkutugi (alaealised, tugiteenus)
 - Sõltlaste kriminaalhooldus?
- Karistusmäärad/võimalused
- Suure/väikse aine koguse piir

- Eesti mudel?

Kriminaalpoliitika arengusuunad

8. Kriminaalpoliitilised otsused ning seadusemuudatused peavad põhinema teaduslikel uuringutel ning kvaliteetse statistika analüüsil. Selleks et vältida kvaliteedis järele andes ja kiirustades koostatud eelnõusid, tuleb kõikide olulisemate eelnõude puhul teha eelnevad mõju-uuringud.